

Q.P. Code : 50017

(3 Hours)

[Total Marks : 100

Section I - (40 marks)

- N.B. : (1) Attempt all questions.
(2) Each question carries two marks.

1. The theory of social contract primarily seeks :
- to explore the historical origin of the State.
 - to explain the basis of political obligation.
 - to justify the status quo.
 - to bring out a radical transformation of society by revolution.

सामाजिक कराराच्या सिद्धांताचा मुख्य उद्देश आहे :

- राज्यसंस्थेचा उगम शोधणे.
- राजकीय बांधिलकीचा आधार स्पष्ट करणे.
- जशी स्थिती आहे तिचे समर्थन करणे.
- क्रांतीच्या मार्गे समाजात आमूलाग्र परिवर्तन घडवून आणणे.

2. Who among the following used the expression “forced to be free” in connection with the notion of liberty of the individual ?

- Rousseau
- Locke
- Green
- Hobhouse.

खालीलपैकी कोणी व्यक्तिस्वातंत्र्याच्या संकल्पनेच्या संदर्भात ‘स्वातंत्र्यासाठी जबरदस्ती’ हा शब्दप्रयोग केला ?

- रूसो
- लौक
- ग्रीन
- होबहोउस.

3. Whou among the following described democracy as the ‘tyranny of the majority’ ?

- J. Rousseau
- De Tocqueville
- John Dunning
- James Madison.

खालीलपैकी कोणी लोकशाहीला ‘बहुसंख्याकांची हुकुमशाही’ असे म्हटले ?

- जे. रूसो
- डी टोकविल
- जॉन डनिंग
- जेम्स माडीसन.

[TURN OVER

4. The concept of 'Circulation of elites' has been used by :
- (a) Gaetano Mosca (c) Robert Michels
(b) Vilfredo Pareto (d) Max Weber.

'अभिजनांचे अभिसरण' ही संकल्पना याने वापरली आहे -

- (अ) गेटानो मोस्का (क) रोबेर्त मिशेल्स
(ब) विल्फ्रेडो परेटो (ड) माक्स वेबर.

5. Why does Anderson define a nation as an 'imagined community' ?

- (a) It exists in the minds of its citizens
(b) It is produced in the imagination of nationalist leaders
(c) It is a utopia
(d) It is vague.

राष्ट्राची 'कल्पित समुदाय' अशी व्याख्या अंडरसन का करतो ?

- (अ) ते नागरिकांच्या मनात असते.
(ब) राष्ट्रवादी नेत्यांच्या कल्पनेत ते निर्माण होते.
(क) ते कल्पित आदर्श आहे.
(ड) ते धूसर असते.

6. Which of the following administrative thinkers has defined administration as "the organization and direction of human and material resources to achieve desired ends" ?

- (a) L. D. White (c) J. A. Veig
(b) J. M. Pfiffner (d) H. A. Simon.

खालीलपैकी कोणत्या प्रशासकीय विचारवंताने प्रशासनाची "भौतिक व मानवी साधनांचे संघटन व दिग्दर्शन" अशी व्याख्या केली ?

- (अ) एल. डी. व्हाईट (क) जे. ए. व्हाईग
(ब) जे. एम. फिफनर (ड) एच. ए. सायमन.

7. Simon proposed a new concept of administration based on the methodology of --

- (a) Decision-making (c) Logical positivism
(b) Bounded rationality (d) Satisfying.

खालीलपैकी कोणत्या नव्या पद्धतीवर आधारित प्रशासनाची नवी संकल्पना सायमन यांनी मांडली ?

- (अ) निर्णय घेणे (क) तार्किक प्रत्यक्षवाद
(ब) सीमित बौद्धिकता (ड) समाधानकारकता.

[TURN OVER

8. The classical theory of administration is also known as the --

- (a) Historical theory (c) Locational theory
(b) Mechanistic theory (d) Human Relations theory.

प्रशासनाचा अभिजात सिद्धांत असाही ओळखला जातो --

- (अ) ऐतिहासिक सिद्धांत (क) स्थानविषयक सिद्धांत
(ब) यांत्रिकवादी सिद्धांत (ड) मानवी संबंध सिद्धांत.

9. The theory of 'Prismatic Society' in Public Administration is based on --

- (a) Study of public services in developed and developing countries.
(b) Institutional comparison of public administration in developed countries.
(c) Structural-functional analysis of public administration in developing countries.
(d) Historical studies of public administration in different societies.

लोकप्रशासनातील 'प्रीझमी समाज' हा सिद्धांत ह्यावर आधारलेला आहे --

- (अ) विकसित आणि विकसनशील देशांतील सार्वजनिक सेवांचा अभ्यास.
(ब) विकसित देशांतील लोकप्रशासनाची तुलना.
(क) विकसनशील देशांमधील लोकप्रशासनाचे रचनात्मक कार्यवादी विश्लेषण.
(ड) विविध देशांमधील लोकप्रशासनाचे ऐतिहासिक अभ्यास.

10. Participative style of leadership became popular during and after the era of which one of the following :

- (a) Systems theory (c) Human Relations theory
(b) Behavioral theory (d) Scientific Management theory.

खालीलपैकी कोणत्या सिद्धांताच्या कालखंडात व नंतर सहभागी पद्धतीचे नेतृत्व लोकप्रिय झाले ?

- (अ) व्यवस्था सिद्धांत (क) मानवी नातेसंबंध सिद्धांत
(ब) वर्तनवादी सिद्धांत (ड) वैज्ञानिक व्यवस्थापन सिद्धांत.

11. According to the Constitution of India, which one of the following rights cannot be taken away during Emergency ?

- (a) Right to freedom of movement.
(b) Right to life.
(c) Right to the freedom of Speech and Expression.
(d) Right to religion.

भारतीय राज्यघटनेनुसार खालीलपैकी कोणता हक्क आणीबाणीमध्ये काढून घेता येत नाही ?

- (अ) संचारस्वातंत्र्याचा हक्क (क) भाषण व अभिव्यक्तीचे स्वातंत्र्य
(ब) जीविताचा हक्क (ड) धर्मस्वातंत्र्याचा हक्क.

[TURN OVER

12. Which one of the following is not the objective of the Directive Principles of State Policy ?

- (a) To establish a welfare state (c) To establish a religious state
(b) To ensure socio-economic justice (d) To establish a secular state.

खालीलपैकी कोणते राज्याच्या मार्गदर्शक तत्वांचे उद्दिष्ट नाही ?

- (अ) कल्याणकारी राज्य स्थापन करणे (क) धर्माधिष्ठित राज्य स्थापन करणे
(ब) सामाजिक व आर्थिक न्याय प्रस्थापित करणे (ड) धर्मनिरपेक्ष राज्य स्थापन करणे.

13. According to the Constitution of India, on whose aid and advice does the President of India act ?

- (a) The Vice President.
(b) The PM and Council of Ministers.
(c) The Attorney General of India.
(d) The Supreme Court of India.

भारतीय राज्यघटनेनुसार भारताचा राष्ट्रपती कोणाच्या सल्ला व सहाय्याने वागतो ?

- (अ) उपराष्ट्रपती (क) भारताचा महाधिवक्ता
(ब) प्रधानमंत्री आणि मंत्रिमंडळ (ड) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय.

14. The Ninth Schedule of the Indian Constitution basically holds --

- (a) Acts related to land reforms
(b) Union, State and Concurrent lists
(c) Provisions of the administration in Tribal Areas.
(d) List of the official languages.

भारताच्या राज्यघटनेच्या ९व्या परिशिष्टात मुख्यतः हे समाविष्ट आहे :

- (अ) जमीन सुधारणाविषयक कायदे (क) आदिवासी प्रभागांच्या प्रशासन विषयक तरतुदी
(ब) केंद्र, राज्य व सामायिक सूची (ड) अधिकृत भाषांची यादी.

15. Article 1 of the Indian Constitution describes Indian Federation as --

- (a) Territories of the States (c) Indian Federation
(b) Union of States (d) Confederation.

घटनेचे कलम १ भारताच्या संघराज्याचे वर्णन असे करते -

- (अ) राज्यांचे प्रदेश (क) भारताचे संघराज्य
(ब) राज्यांचा संघ (ड) भारताचा राज्यसंघ.

[TURN OVER

16. Which of the following pairs is correctly matched ?

Column I : Theories of IR	Column II : Associated Thinkers
(i) Realism	(a) Immanuel Wallerstein
(ii) Interdependence Liberalism	(b) Robert Cox
(iii) Social Constructivism	(c) Alexander Wendt
(iv) World System Theory	(d) Robert Keohane

(A) i-a; (B) ii-b; (C) iii-c; (D) iv-d

खालीलपैकी कोणती जोडी बरोबर जुळवलेली आहे ?

स्तंभ १ : आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे सिद्धांत	स्तंभ २ : संबंधित विचारवंत
(i) वास्तववाद	(a) इमान्युएल वौलेरस्टाईन
(ii) परस्परावालम्बित्वाचा उदारमतवाद	(b) रॉबर्ट कॉक्स
(iii) सामाजिक रचनावाद	(c) अलेक्झांडर वेन्ड
(iv) जागतिक व्यवस्था सिद्धांत	(d) रॉबर्ट कोहन.

(A) i-a; (B) ii-b; (C) iii-c; (D) iv-d

17. "Holding the increase in global average temperatures to well below 2 degree C above pre-industrial levels; nationally determined targets of decreasing emission levels; focus on climate-resilient development".

Which of the following climate change treaties has adopted the above goals ?

- (a) Paris Agreement (c) Bali Accord
(b) Montreal Protocol (d) Kyoto Protocol.

“जगाचे सरासरी तापमान औद्योगिक क्रांतीच्या काळापेक्षा २ डिग्रीने कमी ठेवणे, कार्बन उत्सर्जन कमी करण्याचे प्रत्येक देशाने ठरवलेले टारगेट, पर्यावरणस्नेही विकास” ही उद्दिष्टे खालीलपैकी कोणत्या कराराची आहेत ?

- (अ) Paris करार (क) बाली अकोर्ड
(ब) Montreal प्रोटोकॉल (ड) क्योतो प्रोटोकॉल.

18. Which of the following pairs is NOT correctly matched ?

Column I : India's neighbouring state	Column II : Pending territorial dispute
(i) China	(a) Aksai Chin
(ii) Pakistan	(b) Trans-Karakoram Highway
(iii) Nepal	(c) Kalapani border
(iv) Bhutan	(d) Arunachal Pradesh border

(A) i-a; (B) ii-b; (C) iii-c; (D) iv-d

[TURN OVER

खालीलपैकी कोणती जोडी बरोबर जुळवलेली नाही ?

स्तंभ १ : भारताचे शेजारी देश	स्तंभ २ : न सुटलेला सीमा विवाद
(i) चीन	(a) अक्साई चीन
(ii) पाकिस्तान	(b) ट्रान्स-काराकोरम महामार्ग
(iii) नेपाळ	(c) कालापनी सीमा
(iv) भूतान	(d) अरुणाचल प्रदेश सीमा.

(A) i-a; (B) ii-b; (C) iii-c; (D) iv-d

19. Among the following regional groups, which has signed a Free Trade Agreement with India ?

- (a) European Union
- (b) Association of Southeast Asian Nations
- (c) Shanghai Co-operation Organization
- (d) Gulf Co-operation Council.

खालीलपैकी कोणत्या क्षेत्रीय गटाने भारताबरोबर खुल्या व्यापाराचा करार केलेला आहे ?

- (अ) युरोपीय महासंघ
- (क) शांघाय सहकार्य संघटना
- (ब) आसियान
- (ड) गल्फ सहकार्य संघटना.

20. Which of the following is an element of India's "Look East" Policy ?

- (a) Nuclear Co-operation treaty with the ASEAN countries.
- (b) Co-operation with ASEAN countries on South China Sea dispute.
- (c) Promoting democracy in ASEAN countries.
- (d) Free Trade Agreement with the ASEAN countries.

खालीलपैकी कोणता घटक भारताच्या पूर्वाभिमुख परराष्ट्रधोरणाचा एक घटक आहे ?

- (अ) आसियान देशांशी आण्विक सहकार्य.
- (ब) आसियान देशांशी दक्षिण चीन समुद्रातील विवादांवर सहकार्य
- (क) आसियान देशांत लोकशाहीचा पुरस्कार.
- (ड) आसियान देशांशी खुल्या व्यापाराचा करार.

[TURN OVER

Section II - (30 marks)

- N.B. :** (1) Answer any **two** questions.
 (2) **All** questions carry **equal** marks.

1. Critically evaluate the natural rights theory.
 नैसर्गिक हक्क सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
2. Examine in details the main characteristics of New Public Management.
 नव सार्वजनिक व्यवस्थापनाच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची तपशीलवार चर्चा करा.
3. "The crisis of India's Parliamentary system lies in the tussle between Parliamentary supremacy and judicial supremacy." Discuss.
 "भारताच्या संसदीय पद्धतीचा पेचप्रसंग संसदीय सार्वभौमत्व आणि न्यायालयीन सार्वभौमत्व यांच्यातील संघर्षात आहे". चर्चा करा.
4. Analyse the impact of Brexit on regionalism in Europe and elsewhere.
 युरोप आणि इतर भागांतील क्षेत्रीयतेवर ब्रेकिटचा काय परिणाम होईल त्याचे विश्लेषण करा.

Section III - (30 marks)

- N.B. :** (1) Answer any **three** questions.
 (2) **All** questions carry **equal** marks.

1. Critically evaluate feminist approach to political theory.
 राजकीय सिद्धांताच्या स्त्रीवादी परिप्रेक्ष्याचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.
2. Examine the Humanistic approach to Public Administration.
 लोकप्रशासनाच्या मानवतावादी दृष्टिकोणाचे परीक्षण करा.
3. Write a short essay on 'Linguistic chauvinism' as a roadblock in the process of nation-building.
 'राष्ट्रबांधणीच्या प्रक्रियेतील भाषक अस्मितावादाचा अडथळा' यावर लघुनिबंध लिहा.
4. Make a critical review of India's "Neighbourhood Fist" policy.
 शेजारी देशांना प्राधान्य देण्याच्या भारताच्या धोरणाचा टीकात्मक आढावा घ्या.
